сте с тем воссоединение с Россией создавало благоприятные условия для проникновения прогрессивных достижений русской культуры в белорусскую. Прогрессивных людей того времени – И. Г. Кулаковского, Г. И. Карташевского, В. И. Дунина-Мартинкевича, К. С. Калиновского – волновало положение белорусского народа и белорусской школы. В форме пожеланий или требований в их трудах звучал призыв к просвещению народа на родном языке.

В конце XIX в. в свет начинают выходить педагогические журналы, которые освещали педагогические вопросы, методику воспитания и обучения детей и способствовали распространению передового опыта.

В начале XX в. все также остро стоял вопрос обучения на родном языке. Тетка (А. Пашкевич), Я. Колас, М. Горецкий видели в белорусском языке источник и средство национального развития. Закладывая основы обучения детей на родном языке, белорусские педагоги широко использовали опыт и педагогические идеи русских педагогов, в особенности К. Д. Ушинского.

После революции 1917 г. и создания БССР развитие педагогической науки определялось задачами народного образования. Ученые-педагоги – П. Н. Лепешинский, Б. А. Тарашкевич, К. С. Павлович, Г. Р. Ширма – направляли свои усилия на создание национальных школ, обеспечение их учебной литературой, методическими пособиями.

В настоящее время ученые, педагоги и психологи Беларуси сосредотачивают свои усилия на решении вопросов, поставленных реформой школы. Важным условием решения этих задач является использование опыта деятельности школы прошлого, необходима мобилизация всего ценного, что накапливалось веками и входит в сокровищницу педагогической мудрости народа. К сожалению, масса знаний, накопленных в республике по истории белорусской педагогики, пока не обобщалась и научному анализу не подвергалась. В связи с этим хотелось бы выразить пожелания о дальнейшем исследовании наследия белорусских педагогов, знания и опыт которых помогут в организации современного процесса обучения и воспитания в школе.

І. А. Андарала, аспірант
(навуковы кіраўнік – дац. Б. М. Крайко)

З ГІСТОРЫІ ЎЗНІКНЕННЯ ВЫШЭЙШАЙ ЗАВОЧНАЙ ПЕДАГАГІЧНАЙ АДУКАЦЫІ Ў БЕЛАРУСІ

Ва ўмовах рэформы вышэйшай і сярэдняй спецыяльнай педагагічнай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь перад вышэйшымі педагагічнымі навучальнымі

установамі, у тым ліку сістэмай вышэйшай завочнай педагагічнай адукацыі рэспублікі, паўсталі новыя складаныя і адказныя задачы.

Амаль за семдзесят гадоў свайго існавання завочная вышэйшая педагагічная адукацыя стала адной з асноўных форм падрыхтоўкі і павышэння кваліфікацыі настаўнікаў. У сучасных умовах роля завочнага навучання не паніжаецца і набывае ўсё большую значнасць, выступаючы як звяно ў сістэме бесперапыннай прафесійнай адукацыі. Сёння двое з пяці студэнтаў педагагічных ВНУ і педагагічных патокаў класічных універсітэтаў нашай краіны з'яўляюцца завочнікамі. На асобных жа факультэтах, напрыклад «Педагогікі і методыкі пачатковага навучання» БДПУ імя М. Танка завочнікі складаюць каля 60% ад агульнай колькасці студэнтаў.

Завочная і вочная формы адукацыі маюць шмат агульнага. Іх аб'ядноўвае, у першую чаргу, мэта і змест адукацыі. У той жа час завочнае навучанне мае і сваю спецыфіку, якая ў выражаецца ў арганізацыі і методыцы вучэбнага працэсу.

З мэтай далейшага ўдасканалення сістэмы завочнай педагагічнай дукацыі, павышэння ўзроўню спецыяльнай і метадычнай падрыхтоўкі студэнтаў-завочнікаў важна ведаць гісторыю яе ўзнікнення і развіцця, усвядоміць вопыт папярэдняга для таго, каб на яго аснове развіваць тое лепшае, што забяспечыла поспехі гэтай сістэмы, пераадолець недахопы, намеціць новыя шляхі і сродкі паляпшэння якасці падрыхтоўкі спецыялістаў на сучасным этапе.

Гісторыя завочнай педагагічнай адукацыі ў Беларусі пачынаецца з 21 лютага 1932 г., калі ў адпаведнасці з пастановай СНК БССР «Аб сістэме завочнага навучання» [3] ад 23 мая 1931 г. было прынята рашэнне аб арганізацыі завочных сектараў пры ўсіх вышэйшых і сярэдніх педагагічных навучальных установах [6]. Да гэтага часу вопыту ў завочнай падрыхтоўцы спецыялістаў у нашай краіне не было, хоць у свеце такі вопыт ужо быў. Так, у Англіі завочнае навучанне ўзнікла ў 70-х гг., а ў ЗША – у 90-х гг. папярэдняга стагоддзя. На тэрыторыі Расіі завочнае навучанне ўзнікла ў сярэдзіне 20-х гг.

Існуючая ў пачатку 30-х гг. стацыянарная сетка педагагічных інстытутаў не магла справіцца з запатрабаваннямі культурнай рэвалюцыі ў педагагічных кадрах (ажыццяўленне ўсенавучу на базе політэхнічнай 7-гадовай школы, пагалоўная ліквідацыя непісьменнасці, больш узмоцненае разгортванне сеткі палітыка- і культурна-асветніцкіх установ). Адсюль завочнае навучанне на дадзеным этапе набывала велізарнае палітычнае і практычнае значэнне, выступаючы як адна з асноўных форм павышэння кваліфікацыі настаўнікаў, маючых сярэднюю педагагічную адукацыю, і падрыхтоўкі новых.

Выконваючы дырэктывы партыйных і дзяржаўных установ, Беларускім дзяржаўным вышэйшым педагагічным інстытутам быў створаны завочны сектар.

Усю вучэбную работу завочны сектар ажыццяўляў на навучальна-педагагічнай базе стацыянарнага вышэйшага педагагічнага інстытута. Гэта дазваляла:

- максімальна наблізіць педагагічнае кіраванне да студэнта-завочніка;

• выкарыстоўваць лепшыя педагагічныя кадры вышэйшага педагагічнага інстытута для правядзення заняткаў з завочнікамі;

• студэнту-завочніку нараўне са студэнтамі стацыянара карыстацца вучэбна-матэрыяльнай базай інстытута (бібліятэкі, кабінеты, лабараторыі і інш.).

Як састаўная частка Мінскага вышэйшага педагагічнага інстытута завочны сектар ажыццяўляў навучанне ў адпаведнасці з усімі факультэтамі і аддзяленнямі, якія існавалі на стацыянарным сектары інстытута. Завочны сектар вышэйшага педагагічнага інстытута меў наступныя факультэты: сацыяльна-эканамічны, літаратурна-лінгвістычны, педолага-педагагічны.Тэрмін завочнага навучання на ўсіх факультэтах быў трохгадовы.

Правілы прыёму на спецыяльнасці завочнага сектара былі ў асноўным тыя ж, што і для стацыянараў. Прымаліся асобы, якія не былі пазбаўлены права голасу і мелі сярэднюю адукацыю (тэхнікумы, 9-годкі, рабфакі, 2-гадовыя педкурсы і іншыя адпавядаючыя ім навучальныя ўстановы). У выключных выпадках правілы дазвалялі прымаць асоб, якія скончылі аднагадовыя педагагічныя курсы на базе сямігодкі, мелі не менш за 3 гады педагагічнага стажу і праявілі сябе ў педагагічнай дзейнасці, а таксама асоб, якія скончылі сямігодку, не атрымалі педагагічнай адукацыі, але мелі вялікі (не менш за 10 год) педагагічны стаж [7].

З мэтай у найбольш хуткі тэрмін максімальна скарыстаць сістэму завочнага навучання для падрыхтоўкі і перападрыхтоўкі кадраў Саветам народных камісараў БССР і Калегіяй Народнага камісарыяту асветы БССР у 1932 г. было прынята шэраг пастаноў. У прыватнасці, Аб дадатковым водпуску студэнтам-завочнікам» [1] і «Аб правах і льготах для студэнтаў-завочнікаў [2].

Згодна з гэтымі пастановамі, студэнты-завочнікі атрымалі права на дадатковы водпуск (12 працоўных дзён у год) з захаваннем зарплаты, вызваляліся ад аплаты за навучанне, ім прадастаўлялі інтэрнаты і харчаванне ў студэнцкіх сталоўках па цэнах, якія існавалі для студэнтаў-вочнікаў, і іншыя.

У 1933/34 навучальным годзе завочныя аддзяленні ўжо функцыянавалі пры 12 педагагічных тэхнікумах, 4 педагагічных інстытутах і універсітэце. Гэта дазволіла ахапіць навучаннем усіх настаўнікаў, якія не мелі педагагічнай адукацыі.

Літаратура

1. Аб дадатковым водпуску студэнтам-завочнікам /Пастанова № 234 Савета народных камісараў БССР ад 9 мая 1932 г.
2. Аб правах і льготах для студэнтаў-завочнікаў /Пастанова Калегіі Народнага камісарыята асветы БССР ад 15 сакавіка 1932 г.
3. Аб сістэме завочнага навучання /Пастанова Савета народных камісараў БССР ад 23 мая 1931 г.
4. Дрозд Л. Н. Развитие средней общеобразовательной школы в Белоруссии, 1917–1941 /Под науч. ред. А. А. Гримотя. Мн., 1986.

5. Минский ордена Трудового Красного Знамени государственный педагогический институт имени А. М. Горького. 1922–1972. Мн., 1974.
6. Палажэнне аб завочных сектарах пры ВНУ, Педтэхнікумах, Рабфаках сістэмы НКАсветы: Зб. матэр. па педагагічным завочным навучанні ў БССР. Мн., 1932. С. 5–7.
7. Правілы прыёму ў вышэйшыя і сярэднія завочныя навучальныя ўстановы: Зб. матэр. па педагагічным завочным навучанні ў БССР. Мн., 1932. С. 10–11.

О. В. Кононович, магистрантка
(научный руководитель – проф. В. В. Буткевич)

ЦЕЛОСТНЫЙ ПОДХОД К ВОСПИТАНИЮ ВСЕСТОРОННЕ И ГАРМОНИЧНО РАЗВИТОЙ ЛИЧНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ В УСЛОВИЯХ САНАТОРНОЙ ШКОЛЫ-ИНТЕРНАТА

Использование целостного подхода к формированию личности младших школьников предполагает учет специфики учебных заведений.

Санаторная общеобразовательная школа-интернат № 2 г. Минска работает по второй модели обучения с детьми 7–15 лет (1–9 классы). Ее главной задачей является оздоровление, лечение, развитие и обучение детей. Профиль санаторной школы: предупреждение заболеваний туберкулезом, заболеваний органов дыхания.

Школа работает по трем санаторным режимам: щадящий, тонизирующий, тренирующий.

Особенностью организации учебно-воспитательного процесса является дневная нагрузка учащихся: в первом классе урок длится 35 минут, в остальных классах – 40 минут, количество учащихся в классе – 15–20 человек. Особое внимание уделяется коррекционным занятиям: лечебной физкультуре, плаванию в бассейне, музыкально-ритмическим урокам. Ежедневные прогулки и подвижные игры на свежем воздухе составляют на менее трех часов в день и являются обязательными.

Организация воспитательной работы базируется на учете направленности личности ребенка. С этой целью в школе работают спортивные секции, кружки и клубы по интересам.

Одним из важных факторов обучения учащихся в санаторной школе является знание учителем на только общей и педагогической, но и медицинской технологии, возрастной физиологии. Преподавателю необходимо постоянно учитывать особенности психики больных детей с различными заболеваниями, изучать индивидуальные особенности учащихся, уровень их школьной подготовки по каждому предмету и в соответствии с этим строить процесс обучения.